

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 69 kahden tulo- ja varallisuusverolain muuttamista tarkoittavan hallituksen esityksen johdosta

Eduskunta on 30 päivänä syyskuuta 1983 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 69 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta ja 11 päivänä lokakuuta 1983 hallituksen esityksen n:o 110 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta. Eduskunnan päätöksen mukaisesti valiokunta on pyytänyt viimeksi mainitusta asiasta perustuslakivaliokunnan lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä.

Eduskunnan työjärjestyksen 21 §:n mukaan samaa asiaa koskevat hallituksen esitykset ja eduskunta-aloitteet on valiokunnassa käsiteltävä toistensa yhteydessä ja niistä on annettava yhteinen mietintö, jolleivät erityiset syyt jossakin tapauksessa vaadi menettelemään toisin. Hallituksen esityksessä n:o 69 ehdotetaan muun ohella luonnollisen henkilön saaman veronalaisen tulon käsitteeseen eräitä muutoksia. Samanlaatuisia muutoksia ehdotetaan myös hallituksen esityksessä n:o 110. Valiokunta on tämän vuoksi käsitellyt esitykset toistensa yhteydessä ja sisällyttänyt kummankin esityksen säännösehdotukset samaan lakiehdotukseen.

Hallituksen esityksessä n:o 69 ehdotetaan, että rahan arvon muuttamisesta johtuvan veroasteen kasvun hillitsemiseksi veroasteikkojen lieventämisen ohella myös eräitä keskeisiä tuloverotuksessa myönnettäviä vähennyksiä korotettaisiin. Lisäksi hallitus esittää tässä yhteydessä tehtäväksi tulo- ja varallisuusverolain eräisiin keskeisiin osiin, kuten verovelvollisuutta, tulon veronalaisuutta, verotuksessa yleensä myönnettäviä vähennyksiä, varallisuusverotusta ja valtionveron määrää koskeviin säännöksiin useita muutosehdotuksia. Hallituksen esityksessä n:o 110 ehdotetaan muutoksia tulon veronalaisuutta koskeviin säännöksiin. Hallitus esittää siten olennaisia muutoksia lähes kaikkiin tulo- ja varallisuusverolain säännöksiin. Tulo- ja varallisuusverolakiin muutosehdotuksia sisältävissä lakialioitteissa on muutosehdotuksia juuri samoihin säännöksiin, minkä lisäksi useat niistä sisältävät muutosehdotuksia myös muihin tulo- ja varallisuusverolain säännöksiin. Tämän vuoksi valiokunta on päättänyt tässä yhteydessä

käsitellä kaikki tulo- ja varallisuusverolakiin liittyvät lakialioitteet ja tulo- ja varallisuusverolakiin liittyviksi katsottavat toivomusalioitteet. Käsitelyjen hallitusten esitysten yhteydessä valiokunta on siten käsitellyt eduskunnan valtiovarainvaliokuntaan toukokuun 19 päivänä 1983 valmisteltavaksi lähettämän

— ed. Almgrenin ym. lakialoitteen n:o 15 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 31 §:n muuttamisesta,

— ed. Almgrenin ym. lakialoitteen n:o 16 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 32 a §:n muuttamisesta,

— ed. Almgrenin ym. lakialoitteen n:o 17 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 33 §:n muuttamisesta,

— ed. Almgrenin ym. lakialoitteen n:o 18 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 36 §:n muuttamisesta,

— ed. Astalan ym. lakialoitteen n:o 19 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n muuttamisesta,

— ed. Ehrnroothin lakialoitteen n:o 20 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n muuttamisesta,

— ed. Ehrnroothin lakialoitteen n:o 21 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n muuttamisesta,

— ed. Ehrnroothin ym. lakialoitteen n:o 22 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n muuttamisesta,

— ed. Ehrnroothin lakialoitteen n:o 23 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 29 §:n muuttamisesta,

— ed. Ehrnroothin lakialoitteen n:o 24 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 36 ja 57 §:n muuttamisesta,

— ed. Jaatisen ym. lakialoitteen n:o 25 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta,

— ed. Jaatisen ym. lakialoitteen n:o 26 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 29 §:n muuttamisesta,

— ed. U. Leppäsen ym. lakialoitteen n:o 30 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta,

— ed. Luttisen lakialoitteen n:o 31 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 29 §:n muuttamisesta,

— ed. Ronkaisen ym. lakialoitteen n:o 35 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta,

— ed. Salolaisen lakialoitteen n:o 39 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 21 §:n muuttamisesta,

— ed. Sutisen ym. lakialoitteen n:o 40 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 36 §:n muuttamisesta ja

— ed. Uosukaisen ym. lakialoitteen n:o 41 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 36 §:n muuttamisesta sekä

eduskunnan valiokuntaan syyskuun 27 päivänä 1983 lähettämän

— ed. Ronkaisen ym. lakialoitteen n:o 133 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 36 §:n muuttamisesta,

eduskunnan valiokuntaan lokakuun 7 päivänä 1983 lähettämän

— ed. Rosnellin ym. lakialoitteen n:o 136 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta ja

eduskunnan valiokuntaan 11 päivänä lokakuuta 1983 lähettämän

— ed. Jaatisen ym. lakialoitteen n:o 139 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta ja samana päivänä eduskunnan valiokuntaan lähettämän

— ed. Kivistön ym. lakialoitteen n:o 145 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 22 §:n muuttamisesta.

Lisäksi valiokunta on käsitellyt tämän esityksen yhteydessä eduskunnan valiokuntaan kesäkuun 17 päivänä 1983 valmisteltavaksi lähettämän

— ed. Alhon ym. toivomusaloitteen n:o 114 opiskelijavähennyksen myöntämisestä lukukausittain,

— ed. Almgrenin ym. toivomusaloitteen n:o 115 verotuksen sairauskuluvähennyksen korottamisesta erällä henkilöryhmillä,

— ed. Arranzin ym. toivomusaloitteen n:o 128 kotitaloustyöntekijälle ja perhepäivähoitajalle maksettavan palkan verovähennyskelpoisuudesta,

— ed. Astalan ym. toivomusaloitteen n:o 130 myyntivoiton saattamisesta veronalaiseksi tuloksi asuntokauppoja lukuun ottamatta,

— ed. Ehrnroothin toivomusaloitteen n:o 144 omassa käytössä olevan asuinrakennuksen verotusarvon vahvistamisesta puoleen käyvästä arvosta,

— ed. Ehrnroothin toivomusaloitteen n:o 145 vuokratulon vähennyskelpoisuudesta verotuksessa,

— ed. Ehrnroothin toivomusaloitteen n:o 146 opiskelijavähennystä koskevien tulo- ja varallisuusverolain säännösten tarkistamisesta,

— ed. Ehrnroothin toivomusaloitteen n:o 147 kotiapulaiselle maksettavan palkan vähennyskelpoisuudesta verotuksessa,

— ed. Elon toivomusaloitteen n:o 151 sairauskulu- ja invalidivähennyksen korottamisesta,

— ed. Enävaaran ym. toivomusaloitteen n:o 155 verovähennysten suorittamisesta verotettavasta tulosta,

— ed. Enävaaran ym. toivomusaloitteen n:o 156 asuntolainojen korkomenojen verovähennyskäytännön muuttamisesta,

— ed. Eskelisen toivomusaloitteen n:o 159 sairauskulujen vähennysoikeuden korottamisesta,

— ed. Eskelisen toivomusaloitteen n:o 160 eläkeverotuksen keventämisestä,

— ed. Hietalan ym. toivomusaloitteen n:o 163 sairauskulujen vähennysoikeuden lisäämisestä verotuksessa,

— ed. Hilpelän ym. toivomusaloitteen n:o 164 verovähennysoikeuden aikaansaamisesta kodinomaississa oloissa tapahtuvan lapsen hoidon kustannusten osalta,

— ed. Hirvelän ym. toivomusaloitteen n:o 165 apteekista ostettavien kuukautissuojien hankintamenojen saattamisesta verovähennyskelpoisiksi,

— ed. Hurskaisen ym. toivomusaloitteen n:o 169 elatusvelvollisten oikeuttamisesta vähentämään elatusmaksuja vastaavan määrän verotuksessa,

— ed. Hurskaisen ym. toivomusaloitteen n:o 170 ulkomailla työskentelevien verovapaista tuloja koskevien säännöksiä tarkistamisesta tulkintajärjestelmän poistamiseksi,

— ed. Ikosen ym. toivomusaloitteen n:o 172 nuorten työttömien jätepuun keräilystä saamien tulojen verovapaudesta,

— ed. Joutsenlahden ym. toivomusaloitteen n:o 189 kahden vuoden verovapauden myöntämisestä työelämään siirtyneille nuorille,

— ed. Joutsenlahden ym. toivomusaloitteen n:o 190 päätoimiseksi katsottavana opiskeluaikana ansaittujen tulojen vapauttamista verosta,

— ed. Joutsenlahden ym. toivomusaloitteen n:o 191 kaikkien sairauskulujen saattamisesta vähennyskelpoisiksi verotuksessa,

— ed. Joutsenlahden ym. toivomusaloitteen n:o 192 invalidivähennyksen korottamisesta,

— ed. Joutsenlahden ym. toivomusaloitteen n:o 193 kotitaloustyöntekijöiden palkkakustannusten tekemisestä vähennyskelpoisiksi verotuksessa,

— ed. Joutsenlahden ym. toivomusaloitteen n:o 194 lasten kotihoitokustannusten saattamisesta vähennyskelpoisiksi verotuksessa,

— ed. Joutsenlahden ym. toivomusaloitteen

n:o 195 verovähennysten myöntämisestä varusmiespalveluksen suorittaneille,

— ed. Joutsenlahden ym. toivomusaloitteen n:o 196 virka-asuntoina käytettyjen vanhojen pappiloiden verotusarvojen alentamisesta pappilakulttuurin säilyttämiseksi,

— ed. Joutsenlahden ym. toivomusaloitteen n:o 197 maatalouden harjoittajien erillisverotuksen toteuttamisesta,

— ed. A. Kemppaisen ym. toivomusaloitteen n:o 226 vahinkokorvausten saattamisesta verovapaiksi,

— ed. Knuuttilan ym. toivomusaloitteen n:o 238 sairauskulujen vähennysoikeuden tarkistamisesta,

— ed. Korttesalmen ym. toivomusaloitteen n:o 241 lapsen ikärajan korottamisesta verotuksessa,

— ed. Korttesalmen ym. toivomusaloitteen n:o 242 matkakustannusten saattamisesta kokonaan vähennyskelpoisiksi verotuksessa,

— ed. Korttesalmen ym. toivomusaloitteen n:o 244 vuokratulon verottomuudesta eräissä tapauksissa,

— ed. Korttesalmen ym. toivomusaloitteen n:o 245 pienehköistä vuokra-asunnoista saatavan vuokratulon verotuksen huojentamisesta,

— ed. Korttesalmen ym. toivomusaloitteen n:o 247 asutustilallisten vapauttamisesta satunnaisen myyntivoiton verosta eräissä tapauksissa,

— ed. Korttesalmen ym. toivomusaloitteen n:o 250 jäkälän myynnistä saatavien tulojen verotuksen keventämisestä,

— ed. E. Laineen ym. toivomusaloitteen n:o 280 sairauskuluvähennyksen uudistamista tarkoittavan esityksen antamisesta,

— ed. U. Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 285 päivärahojen verotuskäytännöstä,

— ed. U. Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 286 kotimaassa vietetyn loman vaikutuksesta ulkomailla työskentelevän henkilön verotuksessa,

— ed. U. Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 287 naapuriraiden verotuksen poistamisesta,

— ed. U. Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 288 aloitepalkkion saattamisesta verottomaksi tuloksi,

— ed. U. Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 289 verovapauden myöntämisestä itsensä työllistävälle henkilölle,

— ed. U. Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 292 kesämökkien verotuksen alentamisesta,

— ed. Mattilan ym. toivomusaloitteen n:o 307 alaikäisiä lapsia kotona hoitaville perheille myönnettävän puoliso vähennyksen korottamisesta verotuksessa,

— ed. Muroman ym. toivomusaloitteen n:o 319 perheverotuksen uudistamisesta,

— ed. Nordmanin toivomusaloitteen n:o 324 sairauskustannusten vähennyskelpoisuuden laajentamisesta verotuksessa,

— ed. Pekkarisen ym. toivomusaloitteen n:o 327 vuokratulovähennyksen korottamisesta,

— ed. Petäjäniemen toivomusaloitteen n:o 334 työttömyyskorvausten saattamisesta veronalaiseksi tuloksi,

— ed. Puhakan ym. toivomusaloitteen n:o 357 tuloverotuksen invalidivähennyksen jälkeensä jääneisyyden korjaamisesta,

— ed. Raudaskosken ym. toivomusaloitteen n:o 359 kotiapulaiselle maksetun palkan saattamisesta vähennyskelpoiseksi verotuksessa,

— ed. Renlundin ym. toivomusaloitteen n:o 362 diabetesta sairastaville potilaille annettavista verohelpotuksista,

— ed. Skölin ym. toivomusaloitteen n:o 381 urheilijoille myönnettävien stipendien verovapaudesta,

— ed. Stenius-Kaukosen ym. toivomusaloitteen n:o 388 kansaneläkkeiden verovapauden sekä kunnallisverotuksen invalidi- ja vanhuusvähennyksen palauttamisesta,

— ed. Säilynojan ym. toivomusaloitteen n:o 392 sosiaaliluonteisten verovähennysten jälkeensä jääneisyyden poistamisesta,

— ed. Tuovisen ym. toivomusaloitteen n:o 400 eläkeläisten opiskelijalta saaman vuokratulon vapauttamisesta valtion- ja kunnallisverotuksen alaisuudesta,

— ed. Vainion ym. toivomusaloitteen n:o 404 sairauskuluvähennyksen korottamisesta verotuksessa,

— ed. Vainion ym. toivomusaloitteen n:o 405 pienituloisten kunnallisveron alentamisesta,

— ed. Vallin ym. toivomusaloitteen n:o 406 tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta korvausten vapauttamiseksi verosta,

— ed. P. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 410 jatko- ja uudelleen koulutuksen kustannusten verovähennyskelpoisuudesta,

— ed. P. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 411 vuorotyölisän verotuksen poistamisesta,

— ed. P. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 412 yksityiskotiin sijoitetusta lapsesta saatavista veronhuojennuksista,

— ed. P. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 413 invalidivähennysten korottamisesta,

— ed. P. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 414 äitiys- ja sairauspäivärahan saattamisesta verovapaaksi,

— ed. P. Vennamon ym. toivomusaloitteen

n:o 415 pienehköjen vakuutuskorvausten verovapaudesta,

— ed. V. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 434 verovapaan perustoimeentulon turvaamisesta,

— ed. V. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 437 invalidivähennyksen palauttamisesta kunnallisverotukseen,

— ed. V. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 438 vanhuusvähennyksen palauttamisesta verotukseen,

— ed. V. Vennamon ym. toivomusaloitteen n:o 439 kansaneläkkeiden verotuksen poistamisesta,

— ed. Zilliacuksen ym. toivomusaloitteen n:o 491 lapsiperheille myönnettävistä verohelpotuksista,

— ed. Zyskowiczin ym. toivomusaloitteen n:o 493 kehitysyhteistyökeräyksiin luovutettujen varojen verovähennyskelpoisuudesta ja

— ed. Zyskowiczin ym. toivomusaloitteen n:o 494 opiskelijavähennykseen oikeuttavan minimiajan lyhentämisestä kunnallisverotuksessa.

Hallituksen esityksessä n:o 69 ehdotetaan, että rahan arvon muuttamisesta johtuvan veroasteen kasvun hillitsemiseksi veroasteikkojen lieventämisen ohella myös eräitä keskeisiä tuloverotuksessa myönnettäviä vähennyksiä korotettaisiin. Lisäksi hallitus esittää tässä yhteydessä tehtäväksi tulo- ja varallisuusverolain eräisiin keskeisiin osiin, kuten verovelvollisuutta, tulon veronalaisuutta, verotuksessa yleensä myönnettäviä vähennyksiä, varallisuusverotusta ja valtionveron määrää koskeviin säännöksiin useita muutosehdotuksia.

Hallituksen esityksen mukaan ovat valtion tuloverotuksessa korotettaviksi ehdotettuja vähennyksiä työtulovähennys ja ylimääräinen työtulovähennys, yksinhuoltajavähennys, koulutusvähennys ja puoliso-vähennys, valtionverosta tehtävät huoltaja- ja elatusvelvollisuusvähennykset sekä kunnallisverotuksen lapsivähennys, yksinhuoltajavähennys, opiskelijavähennys, elatusvelvollisuusvähennys ja perusvähennys.

Sekä valtion- että kunnallisverotuksessa tehtävistä vähennyksistä ehdotetaan korotettavaksi sitä tulonhankkimisvähennyksen enimmäismäärää, joka saadaan tehdä ilman eri selvitystä kulujen määrästä. Vähennyskelpoisten sairauskulujen enimmäismäärät ehdotetaan kaksinkertaistettaviksi. Lapsikorotuksen määrää korotettaisiin sitäkin tuntuvammin. Samalla hallitus ehdottaa otettavaksi käyttöön sairauskulujen omavastuusuuden, jolloin vähäisten sairauskulujen vähentämisestä verotuksessa vuovutaa. Myös henki-

henkilövakuutusmaksuvähennystä ehdotetaan korotettavaksi.

Sellaisten lapsiperheiden, jossa toisella puolisoilla ei ole veronalaista tuloa, asemaa ehdotetaan parannettavaksi korottamalla puoliso-vähennystä siten, että korotettu vähennys myönnettäisiin verovelvolliselle, joka on eläntänyt alle 8-vuotiaasta lasta tai kasvattilasta.

Valtion- ja kunnallisverotuksessa myönnettävän omaisuustulovähennyksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi. Myös yrittäjätulon ilman eri selvitystä ansiotuloksi katsottavaa osuutta ehdotetaan korotettavaksi.

Kansaneläkeuudistuksen yhteydessä toteutetun invalidivähennysjärjestelmän muutoksen eräiden vaikutusten vähentämiseksi esityksessä ehdotetaan, että verovelvollinen, jolla on ollut eläketuloa vuonna 1982, saa vuosilta 1984—1987 toimitettavissa kunnallisverotuksissa vähentää sen suuruisen invalidivähennyksen, johon hänellä on oikeus vuodelta 1982 toimitettavassa kunnallisverotuksessa, jollei hän vuosina 1984—1987 voimassa olevien säännösten perusteella ole oikeutettu tätä suurempaan invalidivähennykseen.

Varallisuusveroasteikon inflaatiotarkistuksiin liittyen ehdotetaan varallisuusverotuksessa myönnettävien puoliso- ja lapsivähennysten enimmäismääriä samoin kuin omasta asunnosta myönnettävää huojennusta korotettavaksi.

Väliaikaisista poikkeussäännöksistä verolakeihin annettusta laista on siirretty tähän pysyvään lainsäädäntöön eräitä säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että valtion ensi vuoden alun jälkeen tie-teellisen, taiteellisen, yleishyödyllisen tai muun ansiokkaan toiminnan tunnustukseksi myöntämät eläkkeet ja perhe-eläkkeet säädettäisiin veronalaiseksi tuloksi.

Hallituksen esityksessä n:o 110 ehdotetaan veronalaisen tulon käsitettä muutettavaksi ja täsmennettäväksi. Tulo- ja varallisuusverolain mukaan verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot ovat veronalaisia. Veronalaisen tulon käsitettä on lain 20 §:n 6 kohdassa täsmennetty siten, että veronalaisia ovat myös luontoisedut, jotka verovelvollinen on saanut vastikkeena työstä, tehtävästä tai palveluksesta, arvioituna käypään arvoon sen mukaan kuin verohallitus tarkemmin määrää.

Laissa ei ole säännöstä sellaisista työnantajan antamista etuuksista, joita ei katsota veronalaikkisiksi luontoiseduiksi. Osaa työsuhteeseen liittyvistä etuuksista on verotus- ja oikeuskäytännössä pidetty verovapaina. Verovapauden perusteena on pidetty sitä, että etuuksia ei niiden sosiaalisesta

luonteesta tai vähäisestä määrästä johtuen ole katsottu työstä, tehtävästä tai palveluksesta saaduksi vastikkeeksi. Käytännössä on eräitä etuuksia pidetty kokonaan verovapaina ja joitakin etuuksia osittain tai kokonaan veronalaisina. Verotuksessa on etuuden arvosta aina vähennetty siitä mahdollisesti maksettu osittainen korvaus.

Hallitus ehdottaa täsmennettäväksi niitä perusteita, joilla verovapaat henkilökuntaedut voidaan erottaa veronalaisista luontoiseduista. Työnantajan järjestämä terveydenhuolto samoin kuin henkilökunta-alennus työnantajan tuottamista tai kaupan pitämistä tavaroista tai palveluksista olisivat verovapaita henkilökuntaetuja, jos ne ovat tavanomaisia ja kohtuullisia. Merkkipäivälahja tai vähäinen muu lahja, jotka olisi saatu muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksena, samoin kuin työnantajan järjestämä virkistys- tai harrastustoiminta olisivat tavanomaisina ja kohtuullisina niin ikään verovapaita. Lisäksi liikkeenharjoittajan palveluksessa oleva verovelvollinen voisi saada matkaan oikeuttavan toimialalla tavanomaisen ja kohtuullisen vapaa- tai alennuslipun verovapaasti.

Hallitus ehdottaa, että lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1984 toimitettavassa verotuksessa. Liikkeenharjoittajan palveluksessa olevan verovelvollisen saamien vapaa- tai alennuslippujen verovapautta koskevaa säännöstä sovellettaisiin kuitenkin jo vuosilta 1982 ja 1983 toimitettavissa verotuksissa.

Käsiteltyjen lakialoitteiden mukaiset lakiehdotukset sisältävät hallituksen esityksiin sisältyvien lakiehdotusten mukaisten säännösehdoitusten ja eräiden muiden tulo- ja varallisuusverolain säännösten osalta hallituksen esityksistä poikkeavia muutosehdotuksia. Käsiteltyissä toivomusaloitteissa ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi useita käsiteltyihin säännösehdoituksiin ja niihin läheisesti liittyviin muihin säännöksiin liittyviä toivomuksia.

Valiokunta on käsitellyt asiat ja todennut hallituksen esityksiin sisältyvät lakiehdotukset tarkoituksenmukaisiksi. Hallituksen esitysten perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettaa puoltamaan hallituksen esityksiin sisältyvien lakiehdotusten yhdeksi lakiehdotukseksi yhdistettynä hyväksymistä. Valiokunta on kuitenkin tehnyt ehdotettuihin säännöksiin kaksi täsmennystä.

Lakiehdotuksen 36 §:n uuden 5 momentin mukaan myönnettäisiin verovelvolliselle, jolla on vuonna 1982 ollut eläketuloa, vuosilta 1984—1987 kunnallisverotuksessa sellainen invalidivähennys, johon hänellä oli oikeus vuodelta 1982

toimitettavassa verotuksessa, jollei hän vuosina 1984—1987 voimassa olevien säännösten perusteella ole oikeutettu tätä suurempaan invalidivähennykseen. Ehdotettua uutta 5 momenttia sovellettaessa ei momentin sanamuodon mukaan olisi merkitystä sillä seikalla, oliko vuoden 1982 eläketulo veronalaista vai verovapaata. Veroviranomaisilla ei ole tietoa verovapaista eläkkeistä. Jos myös ne olisi otettava huomioon momentin soveltamisedellytyksenä, verotustyö vaikeutuisi. Kun lisäksi otetaan huomioon, että nyt ehdotetun uuden momentin tarkoituksena on turvata invalidivähennys niille verovelvollisille, jotka ovat eläketulojensa perusteella verotuksessa todella saaneet invalidivähennyksen vuodelta 1982 toimitetussa verotuksessa, valiokunta ehdottaa, että uutta 5 momenttia sovellettaisiin verovelvollisiin, joilla on ollut veronalaista eläketuloa vuonna 1982.

Kunnallisverotuksessa tulosta tehtävä elatusvelvollisuusvähennys ehdotetaan korotettavaksi enintään 3 100 markaksi alaikäistä lasta kohden. Siihen kytkeytyvä valtionverotuksessa verosta tehtävä elatusvelvollisuusvähennys ehdotetaan samalla korotettavaksi enintään 770 markaksi alaikäistä lasta kohden. Edellä tarkoitettujen vähennysten markkamäärät on lakia säädettäessä määriteltä siten, että valtionverotuksen vähennyksen enimmäismäärä on tasan neljännes kunnallisverotuksen vähennyksen enimmäismäärästä. Tällä tavalla valtionverotuksen vähennys voidaan verotuksessa myöntää koneellisesti tutkimatta mitään lisäedellytyksiä. Jotta näin voitaisiin menetellä myös edelleen, valiokunta ehdottaa valtionverotuksen vähennyksen enimmäismääräksi ehdotetun 770 markan asemesta 775 markkaa.

Lakiehdotuksen 22 a §:n 1 momentin mukaan henkilökunnan tai työnantajan palveluksesta eläkkeellä olevien henkilöiden työnantajalta saamat laissa mainitut edut ovat verovapaita. Pykälän 2 momentti koskee liikenteenharjoittajan palveluksessa tai tämän palveluksesta eläkkeellä olevien verovelvollisten työnantajalta saamien etujen verovapautta. Verotuskäytännössä voi syntyä epäselvyyttä, ketä palveluksessa olevalla henkilöllä tarkoitetaan. Valiokunta katsoo, että mainittuja säännöksiä sovellettaessa henkilökunnan ja palveluksessa olevien käsitteitä olisi sovellettava laaja-alaisesti ja käsitteiden piiriin olisi siten luettava päätoimisesti ja kokopäivätoimisesti työnantajan palveluksessa työskentelevien ohella myös puolipäiväisesti tai muutoin sivutoimisesti edellä tarkoitettujen etujen antajan hyväksi työskentelevät henkilöt.

Valiokunta katsoo, että hallituksen olisi kiinnitettävä huomiota lapsiperheiden olosuhteiden parantamiseen myös turvaamalla vanhemmille nykyistä paremmat mahdollisuudet pienten lasten hoidon järjestämiseen perheen haluamalla tavalla. Tämän vuoksi valiokunta edellyttää, että hallituksen tulisi selvittää lasten kotona tapahtuvan hoidon kehittämiseksi mahdollisuudet saat-
taa kotiapulaiselle maksettu palkka vähennyskel-
poiseksi verotuksessa.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esityksiin n:o 69 ja 110 sisältyvät lakiehdotukset yhdeksi lakiehdotukseksi yhdistettynä näin kuuluvana:

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 17 b §:n 1 ja 2 momentti, 22 §:n 1 momentin 2, 26 ja 27 kohta, 28 §:n 1 kohta, 29 §:n 1 momentin 4 ja 6 kohta, 32 a §, 33 §:n 1 momentin 1, 2 ja 3—5 kohta, 36 §:n 1 momentin 2—4 kohta sekä 3 momentti, 37, 50 ja 53 § sekä 57 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti.

sellaisina kuin niistä ovat 17 b §:n 1 momentti 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (111/82), 17 b §:n 2 momentti, 28 §:n 1 kohta, 29 §:n 1 momentin 4 kohta, 32 a §, 33 §:n 1 momentin 1, 2, 3 ja 5 kohta, 36 §:n 1 momentin 2—4 kohta sekä 3 momentti, 37 ja 53 § sekä 57 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti 3 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (870/82), 22 §:n 1 momentin 2 kohta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetussa laissa (570/77), 26 ja 27 kohta 28 päivänä elokuuta 1981 annetussa laissa (595/81), 29 §:n 1 momentin 6 kohta ja 33 §:n 1 momentin 4 kohta 25 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (608/75) ja 50 § 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (845/80), sekä

lisätään 22 §:n 1 momenttiin uusi 11 a ja 28 kohta, lakiin uusi 22 a § sekä 36 §:ään väliaikaisesti uusi 5 momentti seuraavasti:

17 b ja 22 §

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 69)

22 a §

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 110)

28, 29, 32 a ja 33 §

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 69)

36 §

Suurimman osan verovuodesta Suomessa asunut henkilö saa kunnallisverotuksessa vähentää:

— — — — —
(2—4 kohta kuten hallituksen esityksessä n:o 69.)

— — — — —
(3 mom. kuten hallituksen esityksessä n:o 69.)

— — — — —
Verovelvollinen, jolla on ollut *veronalaista* eläketuloa vuonna 1982, saa vuosilta 1984—1987 toimitettavissa kunnallisverotuksissa vähentää sen

suuruisen invalidivähennyksen, johon hänellä on oikeus vuodelta 1982 toimitettavassa kunnallisverotuksessa, jollei hän vuosina 1984—1987 voimassa olevien säännösten perusteella ole oikeutettu tätä suurempaan invalidivähennykseen.

37, 50 ja 53 §

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 69.)

57 §

Verovelvollisen henkilön, joka suurimman osan verovuodesta on asunut Suomessa tuloverosta vähennetään:

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä.)

— — — — —
Verovelvollinen, jolla on oikeus 36 §:n 3 momentin mukaiseen elatusvelvollisuusvähennykseen, saa tuloverostaan vähentää neljäsosan verovuonna suorittamansa elatusavun määrästä, kuitenkin enintään 775 markkaa alaikäistä lasta kohden.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984. Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 1984 toimitettavassa verotuksessa kuitenkin niin, että 22 a §:n 2 momenttia sovelletaan jo verovuosilta 1982 ja 1983 toimitettavissa verotuksissa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitykset n:o 69 ja 110, ehdottaa,

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1983

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, varapuheenjohtaja Muurman, jäsenet Ajo, Alppi (osittain), Impiö (osittain), Joutsenlahti, Koskeniemi, Linna, Malm, Martikainen (osittain), Mäki-Hakola (osittain), Pohjala (osittain), Pou-tanen, Rosnell (osittain), Rönholm (osittain),

että lakialoitteisiin n:o 15—26, 30, 31, 35, 39—41, 133, 136, 139 ja 145 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:o 114, 115, 128, 130, 144—147, 151, 155, 156, 159, 160, 163—165, 169, 170, 172, 189—197, 226, 238, 241, 242, 244, 245, 247, 250, 280, 285—289, 292, 307, 319, 324, 327, 334, 357, 359, 362, 381, 388, 392, 400, 404—406, 410—415, 434, 437—439, 491, 493 ja 494 hylättäisiin.

Sutinen, Tenhiälä (osittain), Tikka, Tuovinen (osittain) ja Vainio sekä varajäsenet Hietala (osittain), Jokela (osittain), Järvenpää (osittain), Kuusio (osittain), Lahti-Nuuttila (osittain), Manninen (osittain), Pekkarinen (osittain), Piipari (osittain), Puolanne, Sasi, Savolainen (osittain), Vepsäläinen (osittain) ja Viljanen (osittain).

Vastalauseita

I

Vakiintunut käytäntö ja tuloverotuksen kiristymisen estäminen edellyttävät TVL:n vähennyksiin täysimääräistä inflaatiotarkistusta. Hallituksen esittämä kuuden prosentin tarkistus on myös alle tulo- ja menoarvioesityksessä arvioidun kahdeksan prosentin inflaatiokehityksen, joten se aiheuttaa verotuksen kiristymistä. Sillä heikennetään myös työntekoa ja yrittämistä sekä vaarannetaan maltillisten tuloratkaisujen syntyminen ja sitä kautta työllisyystilanne. Tämän vuoksi esitämme vähennysten tarkistamista yhdeksällä prosentilla. Osa vähennyksistä on myös jäänyt pahasti jälkeen siitä, mikä niiden reaalin taso on alun perin ollut. Tämä koskee mm. puoliso-vähennystä ja opiskelijavähennystä. Ehdotamme li-

säksi korjauksia tulo- ja varallisuusverolain eräisiin säännöksiin verotuskäytännön horjuvuuden poistamiseksi ja mm. perheyritysten verorasituksen saattamiseksi nykyistä kohtuullisemmalle tasolle. Seuraavassa esitämme yksityiskohtaisia perustelujamme eräisiin valiokunnan mietinnössä ehdottamiimme muutosesityksiin.

Toimenpiteet puolisoiden erillisverotuksen toteuttamiseksi ovat jääneet keskeneräisiksi. Erillisverotuksen toteuttamiseksi ja samalla verotuksen yksinkertaistamiseksi kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä olisi tässä vaiheessa puolisoiden erillisverotettavien pääomatulojen määrä korotettava 10 000 markkaan. Maatilatalouden harjoittajien ja muiden vastaavalla tavalla perheyrityk-

sessä toimivien puolisoiden verotus kaipa erillisverotuksen mainitunlaisen kehittämisen ohella erityissäännöksiä. Yrittäjäpuolisoiden verotuksessa joudutaan joka tapauksessa soveltamaan tassaumenettelyyn piirteitä tapauksissa, joissa henkilö- ja yritysverotus on yhdistetty. Perheyrittäisissä työskentelevien puolisoiden verotusrasituksen palauttamiseksi samalle tasolle palkanansaittajan puolisoiden verotuksen kanssa ja perheyrittäjien tulorahoituksen parantamiseksi olisi tulo- ja varallisuusverolain 17 b §:n 3 momentista sanonta "eikä tätä työskentelyä ole pidettävä vähäisenä" poistettava. Sanonta on johtanut verotuskäytännössä kirjavaan menettelyyn sekä yritysکوhtaiseen ja alueelliseen eriarvoisuuteen. Mielestämme metsätaloudelle viime vuosina myönnetty veronhuojennukset ovat olleet riittämättömiä poistamaan sitä ongelmaa, että metsätalouden puhtaasta tuotosta pääomatuloksi laskettavaan osuuteen sisältyy edelleenkin monissa tapauksissa maatilatalouden harjoittajan työpanos. Katsomme, että metsätalouden puhdas tuotto olisi poistettava tulo- ja varallisuusverolain 17 b §:n 2 momentin luettelosta, jossa määritellään tulot, joita ei missään tapauksessa ole pidettävä ansiotulona. Mainitun muutoksen lisäksi järkevän metsätalouden harjoittaminen edellyttää karsittaksemme varallisuusveron tuntuvaa lieventämistä tuotanto-omaisuudelta: tämän vuoksi ehdotamme lain 45 §:n 2 momentissa metsän varallisuusarvon määrittämisestä käytettävän kertoimen alentamista nykyisestä 10:stä 6:een.

Korkeatasoisten kulttuuritapahtumien merkitys on maamme kulttuuritarjonnassa ja kansainvälisen kulttuurivaihdon toteuttajana kiistaton. Juhlien korkea taso on saavutettu ensiluokkaisten kotimaisten ja ulkomaisten esiintyjien avulla. Tähänastisen käytännön mukaan juhlien järjestäjät ovat maksaneet taiteilijavierailusta aiheutuneet kulut ja palkkiot sille konserttitoimistolle tai agentille, jonka kautta taiteilijavierailu on järjestetty. Konserttitoimisto tai agentti on vuorostaan perinnyt veron taiteilijan kotimaan lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Nyt kuitenkin käytäntö on muuttumassa KHO:n viime kesäkuussa tekemän päätöksen mukaan siten, että kotimaisen järjestäjän on myös perittävä taiteilijan palkkiosta lähdevero. Tämän käytännön omaksuminen johtaa mm. kaksinkertaiseen verotukseen taiteilijan osalta. Mielestämme konserttitoimistolle maksettava taiteilijan palkkio tulisi vapauttaa lähdeverosta. Tämän vuoksi esitämme lisäystä 22 §:ään.

Hallitus on esittänyt ensi vuoden alusta lähtien

myönnettävien ns. taiteilijaeläkkeiden saattamista verolle. Koska kysymyksessä on tunnustusluonteinen eläke eikä normaaliin sosiaaliturvaan perustuva eläke, katsomme, ettei näitä eläkkeitä tulisi verottaa. Tarkoitos ei olisi myöskään korottaa ko. eläkkeiden tasoa, joten emme voi hyväksyä esitettyä muutosta.

Tulo- ja varallisuusverolain 26 §:n 1 momentin 7 kohdan vähennys olisi mielestämme laajennettava koskemaan kaikkia julkisia luottamustehtäviä.

Koska työ- ja yrittäjäeläkejärjestelmät eivät vielä toimi täysimääräisesti, on maassamme lukuisia yrittäjiä ja muita vanhempia henkilöitä, jotka ovat joutuneet hankkimaan itselleen vapaaehtoista lisäeläketurvaa. Niistä aiheutuvia maksuja ei nykyisen lainsäädännön puitteissa ole mahdollista kokonaisuudessaan vähentää. Mielestämme 29 §:n 1 momentin 5 kohtaa tulisi muuttaa siten, että periaatteessa kaikki eläkevakuutusmaksut voitaisiin vähentää säännöksen nojalla.

Kokoomus on jo pitkään esittänyt tulo- ja varallisuusverolakia muutettavaksi siten, että verovelvollisella olisi oikeus vähentää verotuksestaan kotitaloudessa työskennelleen kotiapulaisen palkkamenot ja työnantajan maksettavaksi kuuluvat sosiaaliturvakustannukset. Myös useat muut puolueet ovat eri yhteyksissä olleet tämän ehdotuksen takana, mutta toimenpiteisiin sen toteuttamiseksi ei ole toistaiseksi ryhdytty. Myönteistä tosin on, että valiokunnan mietintöön on tässä yhteydessä saatu kokoomuksen aloitteesta edes lausuma asian selvittämisestä. Asiaahan puoltavat monet seikat. Lasten kotihoito on ensinnäkin useissa tapauksissa välttämättömyys, koska päivähoitopaikkoja ei ole riittävästi. Se soisi myös työnantajaperheelle mahdollisuuden maksaa kotitaloustyöntekijälle palkkaa, joka olisi vertailukelpoinen muiden hoitoalojen palkkauksen kanssa. Ammatin arvostusta voitaisiin näin nostaa ja alalle hakeutuvien määrää lisätä. Verovähennys-oikeus olisi myös yhteiskunnalle edullinen vaihtoehto säästävien työttömyyskorvausten ja kotitaloustyöntekijöiltä sekä yksityisiltä perhepäivohoitajilta koituvien verotulojen muodossa, samalla kun se vähentäisi painetta kunnallisten päiväkotien perustamiseen. Lapsiperheiden ohella kotiapulaisen palkan verovähennys-oikeus lisäisi mahdollisuuksia vammaisten ja vanhusten kotihoitoon. Edellä esitettyyn ja lakialoitteeseen n:o 26/83 vp. viitaten esitämme muutosta 29 §:ään.

Vammaisten tai vanhuksen hoidosta aiheutuneet kustannukset olisi voitava nykyistä paremmin ottaa huomioon verotettavaa tuloa vähentä-

vänä seikkana. Tämän vuoksi esitämme 31 §:ään sisällytettäväksi uuden tätä tarkoittavan momentin.

Joulukuun 19 päivänä 1980 annetulla tulo- ja varallisuusverolain muutoksella toteutettu 32 a §:n osinkotulovähennyksen laajentaminen koskemaan myös eräitä vuokratuloja ja korkotuloja hämärsi pykälän aikaisemman tarkoituksen, joten ehdotamme, että edellä mainitut pääomatulovähennykset lainsäädännöllisesti jälleen erotettaisiin toisistaan. Esitämme korkotulovähennyksestä sijoitettavaksi eri momenttiin kuin osinkotulovähennys sekä samalla näiden molempien vähennysten ylärajojen korottamista. Korotukset ovat välttämättömiä osakesäästämisen edistämiseksi sekä vuokratulovähennyksen kohdalla vapaarahoitteisen vuokra-asuntotuotannon elvyttämiseksi.

Kehitysyhteistyöhön osoitettavien vapaaehtoisten avustusten lisäämiseksi ja kannustamiseksi olisi käytettävä hyväksi mm. verotuksellisia keinoja. Tulo- ja varallisuusverolain 33 §:n 1 momentissa lahjoitusten verovähennysoikeudelle asetetut vähimmäis- ja enimmäisrajat eivät kuitenkaan sovellu kehitysyhteistyölahjoituksiin. Varsin harvoin yksityisillä kansalaisilla on mahdollisuus lahjoittaa 5 000 markkaa vuodessa tai sitä enemmän. Koska ei ole mitään syytä rajoittaa suuriakaan kehitysapulahjoituksia, ei myöskään enimmäisraja ole tarpeen. Lisäksi on huomattava, että vaikka kehitysyhteistyölahjoitukset verovapauden johdosta olennaisesti lisääntyisivät, on niiden merkitys valtiontalouden kannalta lähes mitätön, mutta kehitysyhteistyöpolitiikan ja maamme kehitysyhteistyöilmapiirin kannalta huomattava. Näiden syiden vuoksi ehdotamme tulo- ja varallisuusverolain 33 §:n 1 momenttiin lisättäväksi uutta 8 kohtaa, joka koskee kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen toimintaan osoitettujen lahjoitusten verovähennysoikeutta.

Ehdotamme, että lain 33 §:n 2 a kohdassa oleva palkkavähennys korotetaan hintatason nousua vastaavasti ja yhdistetään työtulovähennykseen, jolloin työtulovähennysprosentti nousee 25 prosentista 26 prosenttiin sekä työtulovähennyksen yhteenlaskettu enimmäismäärä 11 600 markkaan. Tällöin työtulovähennys koskisi palkansaajien ohella myös yrittäjiä ja eläkeläisiä eli kaikkia ns. ansiotulonsaajia.

Katsomme, että kansaneläkkeiden verollepanon yhteydessä tapahtui käteen jäävän tulon menetyksestä liian alhaisissa tuloluokissa (ns. uudet eläkkeet 2 600 markasta lähtien ja ns. vanhat eläkkeet jo 1 600 markasta lähtien laskettuna

vuoden 1983 tasosta). Sen vuoksi verotusuudistuksen yhteydessä tapahtuneet epäkohdat ja kohtuuttomuudet eläkeläisiä kohtaan tulee korjata. Esitämme eläketulovähennyksestä laskettaessa käytettäviin kertoiimiin sellaista muutosta, että ns. vanhaa työeläkettä saavalla käteen jäävä tulo lisääntyy jonkin verran vielä noin 2 700 markan työeläketulolla. Esittämämme kertoiimien korotukset ovat erisuuruisia valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa sen vuoksi, että verotulojen menetys ei koituisi vain kuntien rasitukseksi.

Esitämme jälleen kerran invalidivähennyksen palauttamista kunnallisverotuksessa tehtäväksi myös eläketulosta, mikä lieventäisi nettotulon vähennyksiä invalidieläkkeensaajilla. Osaltaan käteen jäävän tulon pieneneminen kansaneläkkeiden verollepanon yhteydessä johtui siitä, että invalidivähennyksestä kunnallisverotuksessa ei enää voida tehdä eläketulosta.

Tulo- ja varallisuusverolain 36 §:n vähennyksiä koskevista ehdotuksistaamme mainittakoon erityisesti 1 momentin 4 kohdan opiskelijavähennys, jonka muoto aiheuttaa kohtuutonta eriarvoisuutta eri opiskelijoiden välillä. Opintoja aloitettaessa ja päätettäessä sekä esimerkiksi asevelvollisuutta kesken opintojen suorittaessa ei ole mahdollista täyttää lainkohdassa mainittua 7 kuukauden opiskeluajan vaatimusta. Tämän vuoksi ehdotamme säännöstä muutettavaksi siten, että henkilö saa kunnallisverotuksessa 2 200 markan opiskelijavähennyksen lukukautta kohden, jos hän on lukukauden aikana vähintään 3 kuukauden ajan saanut säännöllistä ja täyttä opetusta lainkohdassa mainituissa oppilaitoksissa. Sama ongelma koskee 33 §:n 1 momentin 5 kohdan koulutusvähennyksestä valtionverotuksessa, joten esitämme tähän vastaavaa muutosta.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä kiinnitti viime keväänä huomiota tonttiverotuksen voimakkaaseen kiristymiseen ilman lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Koska tonttiverotuksen huomattava kiristyminen johtaa asumismenojen ja erityisesti omakotiasumisen kustannusten huomattavaan nousuun varallisuusverotuksen kiristämisen vuoksi ja välillisesti mm. katumaksujen nousun vuoksi, pidämme kohtuullisena, että varallisuusverotukseen tältä osin myönnetään helpotuksia. Sen vuoksi esitämme 50 §:ään muutosta rakennuksen ja sen tonttimaan verotusarvon laskemiseen.

Työntekijöille on ryhdytty maksamaan palkkioita tehdyistä merkittävistä tuotekehitysalotteista. Eräiden aloitteiden ja tuotekehitystoimintojen merkitys on arvioitu huomattavan suureksi. Ongelmaksi työntekijän verotuksessa on aloite-

palkkioiden maksamisen johdosta muodostunut se, että työnantajan maksamat korvaukset ovat vain yhden vuoden eli sen vuoden veronalaista tuloa, jona palkkio on maksettu. Kuitenkin aloitteet voivat perustua huomattavan pitkään tuotekehittelytyöhön. Työntekijöiden aloitteiden tekemisen edistämiseksi olisi mielestämme aloitteista ja keksinnöistä työnantajalta saatuihin korvauksiin, ellei niitä voida katsoa joiltakin osin veropaiksi, sovellettava tulo- ja varallisuusverolain 60 §:n tulontasauksia koskevia periaatteita.

Lain 65 §:ään sisältyvä kattsääntö ei nyky-muodossaan estä sitä, etteivätkö verovelvollisen välittömät verot edelleenkin saata ylittää hänen verotettavien tulojensa määrää. Miele-

tämme kohtuuttomaksi muodostuvan verotuksen estämiseksi olisi kattsääntöä tarkistettava siten, ettei verojen ja maksujen määrä ylittäisi, varallisuusvero mukaanluettuna, 80 prosenttia verotettavasta tulosta.

Mielestämme eläketulovähennysten muutokset ja invalidivähennyksen palauttaminen kunnallisverotukseen tulisi koskea jo vuoden 1983 lopullista verotusta, joten esitämme muutosta voimaantulosäännökseen.

Edellä esittämämme perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluva-
na:

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 1 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) 33 §:n 1 momentin 2 a kohta, sellaisena kuin se on 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (845/80) ja 36 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 3 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (870/82), muutetaan (poist.) lain 17 §:n 2 momentti, 17 b §:n (poist.) 2 ja 3 momentti, 22 §:n 1 momentin 2 (poist.) ja 26 kohta (poist.) ja 4 mom., 26 §:n 1 momentin 7 kohta, 28 §:n 1 momentin 1 kohta, 29 §:n 1 momentin 4, 5 ja 6 kohta, sekä 2 momentti, 31 §:n 1 momentti, 32 a §:n 1 momentin 1, 2 ja 3—5 kohta, 34 §:n 1 momentti, 36 §:n 1 momentin 2—5 kohta sekä 3 momentti, 36 a §:n 1 momentti, 37 §, 45 §:n 2 momentti, 50 ja 53 §, (poist.) 57 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta ja 3 momentti, 60 §:n 2 momentin 3 kohta sekä 65 §,

sellaisina kuin niistä ovat 17 b §:n 2 momentti, 31 §:n 1 momentti, 34 §:n 1 momentti, 36 a §:n 1 momentti ja 50 § 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (845/80), 17 b §:n 1 momentti 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (111/82), 17 b §:n 2 momentti, 28 §:n 1 kohta, 29 §:n 1 momentin 4 kohta, 32 a §, 33 §:n 1 momentin 1, 2, 3 ja 5 kohta, 36 §:n 1 momentin 2—4 kohta sekä 3 momentti, 37 §, (poist.) 53 §, (poist.) 57 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti 3 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (870/82), 17 b §:n 3 momentti, 28 §:n 1 momentin 6 kohta ja 33 §:n 1 momentin 4 kohta 25 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (608/75), 22 §:n 1 momentin 2 kohta ja 29 §:n 2 momentti 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetussa laissa (510/77), 22 §:n 1 momentin 26 ja 27 kohta 28 päivänä elokuuta 1981 annetussa laissa (595/81), 29 §:n 1 momentin (poist.) 5 kohta 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (304/82), 36 §:n 1 momentin 5 kohta ja 57 §:n 1 momentin 2 kohta 30 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1100/82) ja 65 § 1 päivänä joulukuuta 1978 annetussa laissa (913/78), sekä lisätään 22 §:n 1 momenttiin uusi 2 b, 11 a ja 28 kohta ja 22 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 22 a § (poist.), 29 §:n 1 momenttiin uusi 7 kohta, 31 §:ään uusi 3 momentti, 32 a §:ään uusi 2 momentti ja 33 §:n 1 momenttiin uusi 8 kohta (poist.) seuraavasti:

17 §

— — — — —
Valtiolle suoritettavan tuloveron määrää laskettaessa lisätään sen puolison, jolla on ansiotuloja vähemmän kuin toisella puolisoilla tai jolla ei ole ansiotuloja lainkaan, muut tulot kuin ansiotulot, siltä osin kuin niiden verotettava määrä ylittää

10 000 markkaa, toisen puolison tuloihin. Jos kummallakin puolisoilla on vain muita tuloja kuin ansiotuloja, lisätään sen puolison, jolla on vähemmän tuloja, tulo siltä osin kuin se ylittää 10 000 markkaa toisen puolison tuloihin.
— — — — —

17 b §

(1 mom. poist.)

Verovelvollisen luonnollisen henkilön tai puolisoiden yhdessä harjoittaman liikkeen taikka ammatin tuloksen tahi maatilatalouden puhtaan tulon yhteismäärä katsotaan 116 000 markan määrään saakka kokonaan ansiotuloksi. Mikäli verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että verovelvollisen tai puolisoiden harjoittamassaan liikkeessä, ammatissa tai maatilataloudessa suorittaman työn kohtuullinen arvo ylittää 116 000 markkaa, voidaan myös tämän määrän ylittävä osa sanottujen tulojen yhteismäärästä katsoa ansiotuloksi. Ansiotuloksi ei kuitenkaan katsota (poist.) korkotuloa, osinkoa, vuokratuloa, asuntuloa, arvopapereiden ja kiinteän omaisuuden luovutuksesta saatua voittoa, kiinteistön ainesosan luovutuksesta saatua korvausta eikä muuta näihin tuloihin rinnastettavaa tuloa.

Mikäli varsinaiseksi yrittäjäksi katsottava verovelvollisen puoliso on työskennellyt puolisoiden yhdessä harjoittamassa liikkeessä, ammatissa tai maatilataloudessa, katsotaan valtionverotuksessa 2 momentissa tarkoitettusta ansiotulosta verovelvollisen tai hänen puolisonsa vaatimuksesta, mikäli verovelvollinen ei muuta selvitystä esitä, puolet puolison ansiotuloksi.

22 §

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota:

2) stipendiä, opintorahaa tai muuta apurahaa, joka on saatu opintoja tai tieteellistä tutkimusta tahi taiteellista toimintaa varten, eikä tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettua palkintoa tai valtion samanluontoisesta taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta (poist.) myöntämää eläkettä tai tällaiseen eläkkeeseen liittyvää perhe-eläkettä, kuitenkin niin, että muulta kuin valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat veronalaista tuloa siltä osin kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, opintorahojen ja muiden apurahojen sekä palkintojen yhteenlaskettu määrä 25 §:ssä tarkoitettujen menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija-apurahan vuotuisen määrän.

2 b) palkkiota, joka maksetaan Suomessa sävel- ja tanssitaiteen sekä näyttämötaiteen alalla järjestetystä taiteellisesti merkittävästä valtakun-

nallisesta tai kansainvälisestä tapahtumasta ulkomaalaisen esiintyjän konsertti- tai muulle välitystoimistolle, mikäli esiintyjä on muualla kuin Suomessa asuva henkilö,

(11 a kohta kuten valiokunnan mietinnössä.)

(26—28 kohta kuten valiokunnan mietinnössä.)

Valtiovarainministeriö nimeää vuosittain etukäteen opetusministeriön esityksestä ne taiteen alalla järjestettävät kilpailut ja tapahtumat, joita on pidettävä edellä 1 momentin 2 a ja 2 b kohdissa tarkoitettuina taiteellisesti merkittävinä valtakunnallisina tai kansainvälisinä kilpailuina ja tapahtumina.

22 a §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

26 §

Tulon hankkimisesta johtuneita menoja ovat muun ohessa:

7) julkisen luottamustehtävän hoitamisesta välittömästi aiheutuneet kohtuulliset kustannukset sen mukaan kuin verohallitus tarkemmin määrää.

28 §

Verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan:

1) tulonhankkimisvähennyksenä 400 markkaa lisättynä 4 prosentilla palkkatulon määrästä, ei kuitenkaan enempää kuin 1 350 markkaa ja enintään palkkatulon määrän,

29 §

Verovelvollisella on oikeus vähentää:

4) omasta tai puolisonsa tai lastensa tahi sellaisen kasvattilapsen, jota verovelvollinen on verovuonna elättänyt, henki- tai muusta henkilövaikutuksesta suorittamansa maksut, lukuun ottamatta 5 kohdassa ja sairausvakuutuslaissa tarkoitettuja maksuja sekä kansaneläkevakuutusmaksua, kuitenkin yhteensä enintään 350 markkaa kutakin perheenjäsentä kohti,

5) omasta ja perheenjäsenensä eläkevakuutuksesta, ei kuitenkaan kertamaksullisesta, suorittamansa maksut,

(6 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

7) kotitaloudessa työskennelleen kotiapulaisen palkkamenot ja työnantajan maksettavaksi kuuluvat sosiaaliurvakustannukset.

Edellä 1 momentin 4—7 kohdissa mainitut vähennykset sekä verovelvollisen tai hänen perheensä vakituiseen asunnon hankkimisesta ja perusparannuksista aiheutuneiden velkojen sekä verovelvollisen tai hänen perheensä elantokustannuksiksi katsottavien velkojen korot ja indeksi- ja kurssitappiot vähennetään sen puolison tuloista, joka vähennystä on vaatinut. Jollei vähennystä voida tehdä sen mukaan kuin puoliso on sitä vaatineet, tehdään vähennys ensisijaisesti sen puolison tuloista, jonka ansiotulojen yhteismäärä on suurempi. Edellä mainitut vähennykset tehdään samansuuruusina valtion- ja kunnallisverotuksessa.

31 §

Jos verovuonna Suomessa asuneen henkilön veronmaksukyky hänen ja hänen perheensä käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen on erityisistä syistä, kuten elatusvelvollisuuden, työttömyyden tai sairauden johdosta olennaisesti alentunut, vähennetään tulosta kohtuullinen määrä, ei kuitenkaan enempää kuin 5 800 markkaa (veronmaksukyvyn alen-
tumisvähennys).

Jos verovelvollinen on huoltanut kotihoidossa huollon tarpeessa olevaa vammaista tai ennen verovuoden päättymistä 65 vuotta täyttävää henkilöä, verovelvollisella on oikeus 1 momentissa mainittuun vähennykseen.

32 a §

Luonnollinen henkilö tai erillisenä verovelvollisena verotettava kotimainen kuolinpesä saa vähentää kotimaiselta osakeyhtiöltä tai osuuskunnalta saaduista osingoista ja osuuspääoman koroista taikka kotimaiselta säästöpankilta tahi osuuspankilta saaduista niiden lisärahoitustuloille maksettavista koroista (poist.) 3 000 markkaa, kuitenkin enintään edellä tarkoitettujen tulojen yhteismäärän (osinkotulovähennys).

Lisäksi 1 momentissa mainittu verovelvollinen saa vähentää muusta veronalaisesta korosta sekä muuna asuntona kuin vapaa-ajan asuntona käytettäväksi vuokratusta asunnosta saadusta vuokratulosta yhteensä 4 000 markkaa, kuitenkin enintään edellä tarkoitettujen tulojen yhteismäärän (korko- ja vuokratulovähennys).

33 §

Valtionverotuksessa saa verovelvollinen vähentää lisäksi:

1) 26 prosenttia ansiotulostaan, kuitenkin enintään 11 600 markkaa (työtulovähennys),

2) 20 prosenttia ansiotulosta, kuitenkin enintään 5 000 markkaa, jos verovelvollinen on verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan tai kasvattilastaan, minkä lisäksi vähennyksen enimmäismäärää korotetaan 1 200 markalla, jos verovelvollinen on elättänyt verovuonna enintään 7 vuotta täyttäneen lastaan tai kasvattilastaan, kuitenkin niin, että puolisoista vähennyksen saa vain se, jonka ansiotulojen määrä on pienempi (ylimääräinen työtulovähennys),

3) 20 prosenttia tulostaan, kuitenkin enintään 5 700 markkaa, jos sellainen verovelvollinen, johon ei sovelleta tämä lain puolisoita koskevia säännöksiä, on verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan tai kasvattilastaan tai jolla on oikeus verovuodelta 5 kohdan mukaiseen koulutusvähennykseen (valtionverotuksen yksinhuoltajavähennys).

4) 6 000 markkaa, jos verovelvollisen puolisoilla ei ole veronalaista tuloa, tai jos puolisoilla on tällaista tuloa, saa se puolisoista, jonka tulojen yhteismäärä on suurempi, vähentää 6 000 markkaa vähennettynä 25 prosentilla toisen puolison tulon määrästä, kuitenkin niin, että vähennyksen enimmäismäärää korotetaan 1 000 markalla, jos verovelvollinen on elättänyt verovuonna enintään 7 vuotta täyttäneen lastaan tai kasvattilastaan (puolisovähennys),

5) 800 markkaa lukukautta kohden jokaisesta verovuonna elättämästään sellaisesta lapsestaan tai kasvattilapsestaan, joka ennen verovuoden alkua on täyttänyt 16 vaan ei 18 vuotta ja joka lukukauden aikana vähintään kolmen kuukauden ajan on saanut säännöllistä ja täyttä opetusta peruskoulussa, lukiossa, iltaoppi- tai ammattikoulussa, korkeakoulussa tai muussa näihin verrattavassa oppilaitoksessa, kuitenkin niin, että vähennys myönnetään vain toiselle puolisoista, jolloin, jos molemmilla puolisoilla on tuloja, vähennyksen saa vain se puoliso, jonka tulojen yhteismäärä on suurempi (koulutusvähennys),

8) lahjoitukset kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen toimintaan kehityksimaissa sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

34 §

Suurimman osan verovuodesta Suomessa asunut henkilö saa eläketulostaan vähentää valtionverotuksen eläketulovähennyksen. Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,89 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään täyden kansaneläkkeen suuruisen ansiotulon mukaan määräytyvä työtulovähennys sekä progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan 100 markan määrään kuitenkin niin, että eläkkeensaajilla, jotka ovat siirtyneet työeläkkeelle ennen 1.7.1975 ja saaneet 1.7.1975—31.12.1982 välisenä aikana työeläkkeen ja sen lisäksi verovapaana kansaneläkkeestä sekä perusosan että tukiosan, käytetään edellä tässä momentissa tarkoitettuna kertoimena 2,39. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen kokonaistulo on suurempi kuin täyden eläketulovähennyksen määrä, eläketulovähennystä pienennetään 75 prosentilla määrästä, jolla kokonaistulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

36 §

Suurimman osan verovuodesta Suomessa asunut henkilö saa kunnallisverotuksessa vähentää:

2) 1 700 markkaa jokaisesta alaikäisestä lapsestaan ja kasvattilapsestaan, jota hän on verovuonna elättänyt, kuitenkin niin, että vähennys myönnetään vain toiselle puolisoista, jolloin, jos molemmilla puolisoilla on tuloja, vähennyksen saa vain se puoliso, jonka tulojen yhteismäärä on suurempi (lapsivähennys),

3) 2 200 markkaa, jos hänellä verovuodelta on oikeus 2 kohdan mukaiseen lapsivähennykseen tai 33 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaiseen koulutusvähennykseen eikä hänene ole sovellettava tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä (kunnallisverotuksen yksinhuoltajavähennys),

4) 2 450 markkaa ansiotulostaan, lukukautta kohden jos hän on lukukauden aikana vähintään kolmen kuukauden ajan saanut säännöllistä ja täyttä opetusta peruskoulussa, lukiossa, iltaoppitai ammattikoulussa, korkeakoulussa tai muussa näihin verrattavassa oppilaitoksessa (opiskelijavähennys), sekä

5) 2 860 markkaa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haikka, jonka haikka-aste esitetyn selvityksen mukaan on 100 prosenttia, tai jos prosenttimäärä on pienem-

pi, mutta kuitenkin vähintään 30 prosenttia, prosenttimäärän osoittaman osuuden 2 860 markasta (invalidivähennys).

Jos verovelvollinen on verovuonna saanut pakolliseen eläketurvaan perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä, katsotaan hänen haikka-asteensa ilman eri selvitystä 100 prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä, ja 50 prosentiksi, jos se on myönnetty osaeläkkeenä, jollei verovelvollisen haikka-asteen esitetyn selvityksen perusteella katsota olevan suurempi. Verovelvollinen säilyttää oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeen mukaiseen invalidivähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke on muuttunut vanhuuseläkkeeksi. Asetuksella voidaan antaa määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan haikka-aste määritellään, sekä invalidivähennyksen saamiseksi esitettävästä selvityksestä.

Verovelvollinen, joka on verovuonna suorittanut lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella sopimuksella tai tuomiolla vahvistettua elatusapua, saa vähentää verovuonna suorittamansa sanotun elatusavun määrän, kuitenkin enintään 3 200 markkaa alaikäistä lasta kohden (elatusvelvollisuusvähennys).

(5 mom. poist.)

36 a §

Suurimman osan Suomessa asunut henkilö saa eläketulostaan vähentää kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen. Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,30 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään täyden perusvähennyksen määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen 100 markan määrään kuitenkin niin, että eläkkeensaajilla, jotka ovat siirtyneet työeläkkeelle ennen 1.7.1975 ja saaneet 1.7.1975—31.12.1982 välisenä aikana työeläkkeen ja sen lisäksi verovapaana kansaneläkkeestä sekä perusosan että tukiosan, käytetään edellä tässä momentissa tarkoitettuna kertoimena 1,59. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen kokonaistulo ylittää täyden perusvähennyksen kaksinkertaisen määrän ja täyden eläketulovähennyksen yhteismäärän, ylimenevällä osalla pienennetään eläketulovähennystä.

37 §

Jos koko verovuoden Suomessa asuneen henkilön tulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen

ei ole 4 200 markan määrää suurempi, on siitä kunnallisverotuksessa vähennettävä sanotun tulo määrä, tai jos tulo on 4 200 markkaa suurempi, 4 200 markkaa vähennettynä yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 42 markan määrästä, jolla tulo ylittää 4 200 markan määrän (*perusvähennys*).

45 §

Metsän arvoksi katsotaan sen tuloverotuksessa vahvistettu puhdas tuotto kerrottuna luvulla 6. Jos maatilan metsän puuston arvo olennaisesti poikkeaa samassa kunnassa olevien samanlaatuisten metsämaiden puustojen keskimääräisestä arvosta, on metsän edellä mainitun tavoin lasketua arvoa harkinnan mukaan korotettava tai alennettava. Metsäksi luetaan maapohja ja puusto.

50 §

Jos verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt omistamaansa rakennusta tai asunto-osakeyhtiön osakkuuden taikka asunto-osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitsemaansa huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen ja sen tonttimaan sekä osakkeen ja osuuden tämän luvun säännösten mukaan määritettyä arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä 220 000 markkaa, 40 prosentilla.

Jos verovelvollisen omistamassa rakennuksessa on kaksi tai useampia huoneistoja, joista verovelvollinen on verovuoden päättyessä käyttänyt jotakin huoneistoa yksinomaan tai pääasiallisesti omana taikka perheensä asuntona, alennetaan rakennuksen omana asuntona käytetyn osan ja sitä vastaavan tonttimaan arvoa, siltä osin kuin se ei ylitä 220 000 markkaa, 1 momentissa säädetyllä tavalla.

53 §

Suomessa asuvien puolisoiden yhteenlasketuista varoista vähennetään 22 000 markkaa. Jos toisella puolisoilla tällöin on velkoja enemmän kuin varoja, otetaan erotus huomioon toisen puolison verotettavan varallisuuden vähennyksenä, ei kuitenkaan enempää kuin kolmannes viimeksi mainitun puolison verotettavasta varallisuudesta.

Verovelvollisen, joka on asunut Suomessa ja verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan, varoista vähennetään jokaisesta sellaisesta lapsesta 11 000 markkaa, kuitenkin niin, että vähennys myönnetään vain toiselle yhteenlasketun varallisuuden

perusteella verotettavista puolisoista, jolloin, jos molemmilla puolisoilla on varoja, vähennyksen saa vain se puoliso, jonka varojen määrä on suurempi.

57 §

Verovelvollisen henkilön, joka suurimman osan verovuodesta on asunut Suomessa, tuloverosta vähennetään:

1) jos hän on verovuonna elättänyt alaikäistä lastaan tai kasvattilastaan, (*poist.*) 900 markkaa jokaisesta sanotusta lapsesta, kuitenkin niin, että vähennys myönnetään vain sille puolisoista, jonka tuloveron määrä on suurempi (*huoltajavähennys*),

2) 720 markkaa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä häiä, jonka häiä-aste esitetyn selvityksen mukaan on 100 prosenttia, tai jos prosenttimäärä on pienempi, mutta kuitenkin vähintään 30 prosenttia, prosenttimäärän osoittama osuus 720 markasta (*valtionverotuksen invalidivähennys*). Jos verovelvollinen on verovuonna saanut pakolliseen eläketurvaan perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä, katsotaan hänen häiä-asteensa ilman eri selvitystä 100 prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä, ja 50 prosentiksi, jos se on myönnetty osaeläkkeenä, jollei verovelvollisen häiä-asteen esitetyn selvityksen perusteella katsota olevan suurempi. Verovelvollinen säilyttää oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeen mukaiseen invalidivähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke on muuttunut vanhuuseläkkeeksi. Asetuksella voidaan antaa määräyksiä niistä perusteista, joiden mukaan häiä-aste määritellään, sekä invalidivähennyksen saamiseksi esitetävästä selvityksestä.

Verovelvollinen, jolla on oikeus 36 §:n 3 momentin mukaiseen elatusvelvollisuusvähennykseen, saa tuloverostaan vähentää neljäsosan verovuonna suorittamansa elatusavun määrästä, kuitenkin enintään 800 markkaa alaikäistä lasta kohden.

60 §

Kahdelta tai useammalta vuodelta kertyneenä tulona voidaan pitää muun muassa:

3) tuloja tekijänoikeudesta, patentista sekä keksintö-, aloite- ja muista vastaavista palkkioista, jotka saadaan työnantajalta,

65 §

Milloin verovuonna Suomessa asuneen luonnollisen henkilön tai erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän tulosta ja varallisuudesta menevän valtionveron sekä hänelle määrätyn kunnallisveron, kirkollisveron, kansaneläkevakuutusmaksun ja sairausvakuutusmaksun yhteismäärä on suurempi kuin 80 prosenttia verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetusta verotettavasta tulosta, verovelvollisen maksettavaksi ei panna sanotun määrän yli menevää valtionveron osaa. Verotuslain 77 §:n nojalla määrätty veronkorotus on pantava maksuun kokonaan.

Verojen ja maksujen enimmäismäärää 1 momentin mukaan laskettaessa ei oteta huomioon

tuloja, joista on suoritettava vain kunnallisveroa eikä verotuslain 77 §:n nojalla määrättyä veronkorotusta.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984. Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 1984 toimitettavassa verotuksessa kuitenkin niin, että 22 a §:n 2 momenttia sovelletaan jo verovuosilta 1982 ja 1983 toimitettavissa verotuksissa ja 34 §:n 1 momenttia, 36 §:n 1 momentin 5 kohtaa ja 36 a §:n 1 momenttia sovelletaan jo vuodelta 1983 toimitettavassa verotuksessa.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä).

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1983

Pertti Salolainen
Heikki Järvenpää
Lauri Impiö

Kimmo Sasi
Toivo T. Pohjala
Pentti Mäki-Hakola

Ulla Puolanne
Matti Viljanen

II

Hallituksen esitys verotuksessa myönnettävistä vähennyksistä on monelta kohdin puutteellinen tai johtaa suoranaisesti epäoikeudenmukaisuuksiin. Pahimpien epäkohtien korjaamiseksi esittämme muutosesitykset.

Hallitus esittää sairauskulujen vähennysoikeuden enimmäismääriä korotettaviksi. Tämä on oikeutettu ja kauan odotettu parannus. Emme kuitenkaan voi hyväksyä sitä, että tämä korjaus maksatetaan sairailla siten, että vähennysoikeuteen tehdään 200 markan omavastuuosuus. Lisäedun maksajiksi joutuvat kaikkein pienituloisimmat, sellaiset ihmiset, joilla ei ole rahaa sairastamiseen. Kun sairauskuluille asetetaan 200 markan omavastuuosuus, merkitsee se, että noin 400 000 verovelvolliselle ei enää myönnetä sairauskuluvähennystä. Nämä eivät välttämättä ole maan terveimpiä, vaan niitä, joilla ei ole rahaa käyttää terveytensä vaalimiseen.

Eduskunta on jo hyväksynyt 400 markan omavastuuosuuden lainojen korkojen vähennysoikeuteen. Tämä rajoitus kohdistuu mm. opiskelijoihin. Olisi välttämätöntä tämän lain yhteydessä korjata asiaa ja korottaa opiskelijavähennystä 400 markalla.

Invalidivähennyksen poistaminen kansaneläkeuudistuksen yhteydessä eläketuloista kunnallisverotuksessa, on lisännyt eläkeläisten verotaakkaa. Hallitus esittää nyt, että invalidivähennys palautettaisiin vuosiksi 1984—1985. Mielestämme invalidivähennys olisi tehtävä pysyväksi ja koskemaan myös vuotta 1983.

Hallitus esittää, että vuoden 1984 alusta

myönnettävät taiteilijaeläkkeet ja sanomalehtimieseläkkeet tulisivat veron alle. Kun nämä eläkkeet ovat enimmäkseen tunnustuspalkkiota ansiokkaasta työstä, ei mielestämme ole oikein saat-
taa niitä veronalaiseksi tuloksi.

Ehdotamme myös, että verotonta olisi ulko-
maalaisen saama palkkio, joka maksetaan Suomessa säveltaiteen alalla järjestetystä, taiteellisesti merkittävästä valtakunnallisesta tai kansainvälisestä tapahtumasta. Tällainen verotuskäytäntö takaisi maassamme järjestettävien kulttuuritapahtumien korkeatasoisen kulttuuritarjonnan.

Verotuksessa pitäisi eräänä keskeisenä periaatteena olla se, että verotus ei kohdistuisi sellaisiin tuloihin, jotka ihminen tarvitsee välttämättömään toimeentuloonsa. Tätä päämäärää vastaan soti mm. liikevaihtovero, joka kohdistuu kaikkein pienituloisimpiinkin. Myös kunnallisveroa joutuu maksamaan hyvin alhaisista tuloista. Kaikkein vähätuloisimpia auttaisi, jos kunnallisverotuksen alarajaa nostettaisiin. Tämä edellyttäisi kunnallisverotuksen ns. perusvähennyksen nostamista. Vaikka toimenpide vähentäisi kuntien tuloja, on se välttämätön, sillä ei voida lähteä siitä, että yhteiskunnalliset palvelut maksatetaan sellaisilla ihmisillä, joilla tuskin on mahdollisuutta peruselämisen ylläpitämiseen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus olisi hyväksyttävä näin kuuluvana:

Laki

tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1974 annetun tulo- ja varallisuusverolain (1043/74) (*poist.*) 2 momentti, 22 §:n 1 momentin (*poist.*) 26 ja 27 kohta, 28 §:n 1 kohta, 29 §:n 1 momentin 4 ja 6 kohta, 32 a §, 33 §:n 1 momentin 1, 2 ja 3—5 kohta, 36 §:n 1 momentin 2—4 kohta sekä 3 momentti, 37, 50 ja 53 § sekä 57 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 17 b §:n 1 momentti 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (111/82), 17 b §:n 2 momentti, 28 §:n 1 kohta, 29 §:n 1 momentin 4 kohta, 32 a §, 33 §:n 1 momentin 1, 2, 3 ja 5 kohta, 36 §:n 1 momentin 2—4 kohta sekä 3 momentti, 37 ja 53 § sekä 57 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti 3 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (870/82), 22 §:n 1 momentin 2 kohta 23 päivänä kesäkuuta 1977 annetussa laissa (510/77), 26 ja 27 kohta 28 päivänä elokuuta 1981 annetussa laissa (595/81), 29 §:n 1 momentin 6 kohta ja 33 §:n 1 momentin 4 kohta 25 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (608/75) ja 50 § 19 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (845/80), sekä

lisätään 22 §:n 1 momenttiin uusi 2 b, 11 a ja 28 kohta ja 22 §:ään uusi 5 momentti, lakiin uusi 22 a § sekä 36 §:ään (*poist.*) uusi 5 momentti seuraavasti:

17 b §

(1 mom. *poist.*)

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

22 §

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota:

(2 kohta *poist.*)

2 b) palkkiota, jota maksetaan Suomessa säveltäminen alalla järjestetystä, taiteellisesti merkittävästä valtakunnallisesta tai kansainvälisestä tapahtumasta ulkomaalaisen esiintyjän konserttitoimistolle, mikäli esiintyjä on muualla kuin Suomessa asuva henkilö,

(11 a kohta sekä 26—28 kohta kuten valiokunnan mietinnössä.)

Valtiovarainministeriö nimeää vuosittain etukäteen opetusministeriön esityksestä ne taiteen alalla järjestettävät kilpailut ja tapahtumat, joita on pidettävä edellä 1 momentin 2 a ja 2 b kohdissa tarkoitettuina taiteellisesti merkittävänä valtakunnallisina tai kansainvälisinä kilpailuina ja tapahtumina.

22 a ja 28 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

29 §

Verovelvollisella on oikeus vähentää:

(4 kohta kuten valiokunnan mietinnössä.)

6) omia ja perheenjäsentensä sairauskuluja (*poist.*) enintään 1 600 markkaa tai, jos kysymyksessä ovat puoliset, (*poist.*) yhteensä (*poist.*) 3 200 markkaa, minkä lisäksi enimmäismääriä on korotettava 500 markalla jokaisesta alaikäisestä lapsesta tai kasvatilapsesta, jota verovelvollinen on verovuonna elättänyt.

32 a § ja 33 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

36 §

Suurimman osan verovuodesta Suomessa asunut henkilö saa kunnallisverotuksessa vähentää:

(2 ja 3 kohta kuten valiokunnan mietinnössä.)

4) 3 250 markkaa ansiotulostaan, jos hän on verovuonna vähintään seitsemän kuukauden ajan saanut säännöllistä ja täyttä opetusta peruskoulussa, lukiossa, iltaoppi- tai ammattikoulussa, korkeakoulussa tai muussa näihin verrattavassa oppilaitoksessa (*opiskelijavähennys*), sekä

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Verovelvollinen, jolla on *(poist.)* eläketuloa *(poist.)* saa *(poist.)* kunnallisverotuksessa edellä 1 momentin 5 kohdan mukaisten perusteiden suuruisen invalidivähennyksen *(poist.)*.

37 §

Jos koko verovuoden Suomessa asuneen henkilön tulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 6 000 markan määrää suurempi, on siitä kunnallisverotuksessa vähennettävä sanotun tulo määrä, tai jos tulo on 6 000 markkaa suurempi, 6 000 markkaa vähennettynä yhdellä prosentilla jokaisesta täydestä 60 markan määrästä, jolla

tulo ylittää 6 000 markan määrän *(perusvähennys)*.

50, 53 ja 57 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1984. Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 1984 toimitettavassa verotuksessa kuitenkin niin, että 22 a §:n 2 momenttia sovelletaan jo verovuosilta 1982 ja 1983 toimitettavissa verotuksissa ja 36 §:n 5 momenttia vuodelta 1983 toimitettavassa verotuksessa.

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä.)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1983

Irma Rosnell

Ulla-Leena Alppi
Osmo Vepsäläinen

Niilo Koskenniemi

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä,

11 päivänä marraskuuta 1983

Lausunto n:o 3

Liite

Valtiovarainvaliokunnalle

Valtiovarainvaliokunta on kirjeellään 14 päivästä lokakuuta 1983 eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 110 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta. Asian johdosta ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Seppo Mäkelä valtiovarainministeriöstä sekä professori Mikael Hidén ja professori Ilkka Saraviita. Käsiteltyään asiaa yksinomaan valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi niitä perusteita, joilla verovapaat henkilökuntaedut erotetaan veronalaisista luontaiseduista, lisäämällä tulo- ja varallisuusverolakiin (1043/74) uusi henkilökuntaetuja koskeva 22 a §. Säännösehdotus perustuu pääasiallisesti oikeus- ja verotuskäytäntöön ehdotukseen sisällytettyjen keskeisten henkilökuntaetujen osalta. Säännösehdotuksessa tarkoitetut edut olisivat verovapaita vain, jos ne olisivat tavanomaisia ja kohtuullisia. Edun tavanomaisuuden selvittäminen edellyttää vertailua eri toimialoilla noudatettaviin menettelyihin. Toimialakohtainen menettely ei siten yleensä osoitaisi edun tavanomaisuutta, paitsi säännösehdotuksen 2 momentissa tarkoitetun liikenteenharjoittajan palveluksessa tai hänen palveluksestaan eläkkeellä olevan verovelvollisen työnantajalta saaman matkaan oikeuttavan vapaa- tai alennuslipun osalta. Hallituksen esityksen mukaan vapaa- tai alennusmatka on verovapaa lentoliikenteen ulkomaanmatkojen osalta, jos matka tehdään ilman paikanvarausoikeutta. Verovelvollisen vapaa- tai alennuslippuna saaman edun verovapauden edellytyksenä ei ole se, että etu olisi rajoitettu vain hänen henkilökohtaiseen käyttöönsä, vaan verovelvollisen saama lippu voi tulla myös hänen omaistensa käyttöön.

Ehdotuksen voimaantulosäännös on liikenteenharjoittajan palveluksessa tai hänen palveluk-

sestaan eläkkeellä olevan verovelvollisen vapaa- tai alennuslippujen osalta takautuva siten, että sitä sovellettaisiin heidän osaltaan kuitenkin jo vuosilta 1982 ja 1983 toimitettavissa verotuksissa. Näiltä vuosilta verotus toimitettaisiin kaikkien eri liikennemuotojen työntekijöiden osalta vähintään yhtä lievässä tai lievemässä muodossa kuin voimassa olevan oikeuden olisi katsottu edellyttävän ottaen myös huomioon korkeimman hallinto-oikeuden asianomaiset päätökset. Täten voimaantulosäännöksen takautuvien määräysten tarkoituksena on varmistaa, ettei verotuskäytäntöä tarvitse liikenteenharjoittajan palveluksessa olevien osalta jälkikäteen muuttaa.

Valtiosääntöoikeudellinen arviointi

Hallituksen esitykseen sisältyvällä lakiehdotuksella ei ole tarkoitus kiristää tai lieventää verotusta. Säännösehdotus perustuu keskeisten henkilökuntaetujen osalta nykyiseen oikeus- ja verotuskäytäntöön ja merkitsee liikenteenharjoittajien palveluksessa olevien verovelvollisten osalta osittaista verotuksen lieventymistä. Täten kysymys ei ole uudesta tai lisätystä verosta, jota koskeva lakiehdotus olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:ssä määrättyssä järjestyksessä.

Asian valtiosääntöoikeudellinen arviointi edellyttää kuitenkin vielä säännösehdotuksen tarkastelua hallitusmuodon 5 §:n sisältämän yhdenvertaisuusperiaatteen valossa. Lakiehdotuksella ehdotetaan säädettäväksi verovapaiksi tietyt työnantajalta työntekijälle tulevat taloudelliset edut, jotka liittyvät työsuhteeseen samanaikaisesti kun muut työnantajan työntekijälle myöntämät työsuhteeseen liittyvät taloudelliset edut jäävät edelleen veronalaisiksi siten kuin tulo- ja omaisuusverolain 20 §:n 6 momentissa säädetään. Yleensä on katsottu, että hallitusmuodon 5 §:n säännöksen tarkoituksena on estää kansalaisten tai kansa-

laisryhmien asettaminen ilman yleisesti hyväksyttävää perustetta toisiaan edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin todennut, ettei hallitusmuodon yhdenvertaisuusperiaate edellytä kaikkien kansalaisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanaikaiset. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta toteaa, ettei nyt kysymyksessä olevaa lakiehdotusta voida pitää hallitusmuodon 5 §:n vastaisena ottaen huomioon lakiehdotuksen edellä selostetut tavoitteet. Perustuslakivaliokunta viittaa lisäksi siihen, että lakiehdotuksen 22 a §:n 1 momentin 2 kohdan ja 2 momentin osalta kysymykseen tulevat vain asianomaisen työnantajan tavanomaiseen ja normaaliin yritystoimintaan liittyvät tuotteet ja palvelukset.

Perustuslakivaliokunnalla ei ole myöskään huomauttamista lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen osalta, koska lakiehdotuksen 22 a §:n 2 momentin taannehtiva soveltaminen jo vuosilta 1982 ja 1983 toimitettavissa verotuksissa on tarkoitettu sovellettavaksi kysymyksessä olevien verovelvollisten eduksi. Voimaantulosäännöksen tarkoituksena on välttää aikaisempaa ja lakiehdotuksessa tarkoitettua verotuskäytäntöä ankaramman verotuksen taannehtiva soveltaminen vuosilta 1982 ja 1983. Tämä perustuu tulkintaan, että

korkeimman hallinto-oikeuden 16 päivänä toukokuuta 1983 antamat päätökset velvoittaisivat tällaiseen yleiseen taannehtivuuteen. Puuttumatta kysymykseen taannehtivien verolakien valtiosääntöoikeudellisesta arvioinnista enemmän perustuslakivaliokunta kuitenkin katsoo, ettei valtiosääntöoikeudellista estettä ole sille, että tavallisella lailla säädetään verotuksen taannehtivasta helpottamisesta kuten nyt on kysymyksessä olevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen osalta asianlaista. Hyvä lainsäädäntökäytäntö, asianmukaisen verotuksen toimittaminen ja kansalaisten oikeusturva edellyttävät kuitenkin pääsääntöisesti, että kultakin verovuodelta sovellettavien verotussäännösten tulee olla kansalaisten ja viranomaisten tiedossa ja käytettävissä hyvissä ajoin ennen verovuoden alkua.

Edellä esitettyyn viitaten perustuslakivaliokunta, jolla ei ole muuta huomautettavaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen johdosta, kunnioittavasti lausuntonaan esittää,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä määrättyssä järjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan puolesta:

Pekka Löyttyniemi

Martti Manninen

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Löyttyniemi, varapuheenjohtaja Kemppainen, jäsenet Alho, Anttila (osittain), Eenilä, Enävaara, Hämäläinen (osittain), Jansson (osittain), Kivistö, Kärhä,

Louekoski (osittain), Muroma, Nieminen (osittain), Pokka, Skinnari, Viinanen ja Zyskiewicz sekä varajäsenet Hilpelä (osittain), E. Laine, Rajamäki (osittain) ja Roos (osittain).